

doi: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.01.058>

УДК 330.34:334.02:332.14

Ю.С. РОГОЗЯН, канд. екон. наук, заст. зав. відділу проблем міжрегіонального співробітництва
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ, Україна

 orcid.org/0000-0001-5325-4213

ДИСКУРСИВНИЙ ФРЕЙМ МОНІТОРИНГУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОМІНАНТНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Ключові слова: моніторинг, домінантна стратегія розвитку, міжрегіональне економічне співробітництво, процес.

Положення статті підкреслюють відносну новизну пріоритетності розвитку міжрегіонального співробітництва в Україні у стратегічному вимірі, що породжує проблеми з відсутністю єдиної організаційно-методичної системи реалізації такої стратегії. Запропоновано приклад та орієнтири документального оформлення процесу моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіональної економічної співпраці. Окреслено етапи моніторингу: від формування набору відповідних показників на основі визначених у положеннях стратегії пріоритетів, цілей, завдань, заходів до комплексу засобів, які забезпечать систематичний контроль за станом реалізації положень домінантної стратегії.

Вступ. Сучасні умови розвитку економічної системи суспільства визначають необхідність узгодження регіональних соціально-економічних інтересів із міжрегіональними завданнями розвитку. У зв'язку з наявними глибокими диспропорціями та асиметріями в історичних, демографічних, культурних і ресурсних складових потенціалу українських регіонів, найважливішим завданням розвитку регіональної економіки постає вирішення проблеми формування єдиного економічного простору та пом'якшення проявів диференціації між регіонами. Щоб вирішити дану проблему доцільно ухвалювати ті чи інші рішення для розвитку міжрегіонального співробітництва крізь призму спільних соціально-економічних інтересів партнерів, оскільки вони є найактуальнішими для життєдіяльності кожної адміністративно-територіальної одиниці. Найліпшим варіантом досягнення таких цілей є формування домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва, успішна реалізація якої сприятиме усуненню або пом'якшенню асиметрій регіонального розвитку суб'єктів міжрегіональної взаємодії та включення останніх до загальних інтеграційних процесів у країні, що й обумовлює актуальність і важливість даної тематики дослідження з акцентом на етапі моніторингу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичні та методологічні аспекти міжрегіонального співробітництва досліджували П. Беленький [1], Н. Мікула [2], І. Сторонянська [3], Л. Прокopenко [4], І. Студенніков [5], Т. Терещенко [6] та ін. Різноманітні аспекти міжрегіональної взаємодії стали предметом вивчення О. Ба-

бінової [7], А. Балян [8], С. Білої, І. Бабець, Я. Жаліла [9], М. Воротнюк [10] та ін. Проте більшість результатів досліджень стосується теоретико-методичних аспектів розгляду міжрегіонального співробітництва і не розкриває його економічної складової та не окреслює це питання у стратегічному вимірі.

Метою даної статті є розкриття сутності моніторингу як одного з головних етапів реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва.

Результати дослідження. В Україні накопичено багаторічний досвід програмного управління, що поступово перетворюється на стратегічне планування, проте питання розвитку міжрегіонального економічного співробітництва у стратегічному вимірі досі не були дотичними до реальності. Однак саме стратегічне забезпечення розвитку міжрегіональної економічної взаємодії може створити підґрунтя для підвищення добробуту кожного регіону України, пом'якшуючи соціально-економічні диспропорції їхнього розвитку.

Аналіз дефініції «стратегія розвитку» вказує, що цей термін доволі широко використовують вчені-економісти вже не перший десяток років, натомість дефініція «домінантна стратегія» взагалі є невживаним в українському економічному просторі. З огляду на той факт, що такий вид взаємодії на мезорівні не регламентовано національним законодавством, і враховуючи важливість та необхідність формування документа стратегічного характеру, спрямованого на системне вирішення проблемних регіональних питань, стратегію розвитку міжрегіонального економічного співробітництва можна вважати домінантною. У контексті даного дослідження термін «домінантна стратегія розвитку міжрегіонального економічного співробітництва» тлумачимо як необхідний, базовий (основний) документ, положення якого міститимуть інтегровану модель дій, спрямовану на досягнення поставлених цілей і ключових конкурентних переваг для забезпечення розвитку взаємодії між регіонами у стратегічному вимірі.

Відомо, що всі етапи формування домінантної стратегії розвитку міжрегіональної економічної співпраці мають велике значення, проте саме за результатами грамотного моніторингу можна вважати положення стратегії ефективними чи неефективними.

Досить часто поняття моніторинг та оцінювання ототожнюють, що не є коректним: ці процеси взаємопов'язані, проте за умов моніторингу необхідно концентруватися на досягненні пріоритетів, цілей, завдань, що відображені в домінантній стратегії, а процес оцінювання пов'язаний із деякими конкретними показниками реалізації стратегічного документа. Взагалі етап моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва може виглядати таким чином: для відстеження реалізації стратегії формується набір відповідних показників (індикаторів), на основі визначених у положеннях стратегії пріоритетів, цілей, завдань, заходів. За даною системою сформованих показників періодично (зазвичай один раз на рік) здійснюють комплекс науково-економічних, технічних, організаційних та інших заходів, які забезпечують систематичний контроль за станом реалізації положень домінантної стратегії (табл. 1).

Важливо зазначити, що моніторинг можуть виконувати незалежні експерти (обрані на конкурсних засадах), а також представники органів державної регіональної влади тих регіонів, що є суб'єктами міжрегіонального економічного співробітництва самі чи за допомогою залучення виконавців, які представляють різні групи стейкхолдерів та зможуть перевіряти не тільки сам факт виконання того чи іншого заходу, але й доцільне витрачання бюджетних коштів.

Згідно з методикою розроблення і здійснення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79, далі Методика) [11], реалізація положень стратегій відбувається на основі сформованого плану заходів, що містять конкретну інформацію про програми та проекти, спрямовані на досягнення цілей, визначених у стратегії. З огляду на це, основні напрями реалізації домінантної стратегії та відповідні проекти — «лідери» (що матимуть найбільший вплив на розвиток міжрегіональних зв'язків конкретних партнерів) доцільно деталізувати в плані заходів із зазначенням відповідальних виконавців і очікуваних результатів реалізації. Далі на основі плану захо-

дів необхідно буде вносити зміни у розроблені програми з визначенням конкретних заходів і зазначенням обсягів та джерел фінансування.

Варто вказати, що багато важливої роботи з забезпечення виконання положень домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва буде пов'язано саме з контролем реалізації плану заходів і відповідних програм. Ці роботи потребуватимуть аналізування причин і факторів, вплив яких призвів до розбіжностей із системою запланованих показників (індикаторів), а також погодження та затвердження корегованих положень із представниками органів влади тих регіонів, що є сторонами міжрегіонального економічного співробітництва. Так, наприклад, актуалізація положень домінантної стратегії безумовно буде пов'язана з ухваленням нової Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2030 року та відповідними змінами в інших нормативно-правових актах.

Безумовно, результати упровадження будь-яких стратегічних документів прямо залежать від прозорого, якісного, коректного інформаційного наповнення. У цьому зв'язку механізм моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіональної взаємодії у сфері

економіки передбачає вдосконалення системи регіональної та міжрегіональної бази статистичних даних шляхом створення єдиної інформаційної платформи з відповідними показниками, які є дотичними до висвітлення соціально-економічного розвитку регіонів та стану їхніх взаємозв'язків. Звісно, створення такої платформи дасть змогу оперативно отримувати достовірну інформацію та полегшити процедуру моніторингу реалізації домінантної стратегії. Враховуючи той факт, що системи показників міжрегіональної економічної статистики в Україні не існує [12, с. 69—70], висвітлена пропозиція у найближчі роки буде вкрай складним завданням. Але необхідно прискорити названі процеси у нашій країні, оскільки розвиток міжрегіонального співробітництва є одним зі світових та європейських трендів.

З метою ефективної реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіональної економічної співпраці необхідно здійснювати оцінювання її стану та розвитку в оперативному режимі, включаючи контролювання заходів, спрямованих на досягнення передбачених в документі пріоритетів і цілей [13, с. 9; 14, с. 31—33]. Нормативно в даному питанні можна поклас-

ТАБЛИЦЯ 1. Основні етапи моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва

Етапи	Заходи та особливості здійснення
1. Підготовка до моніторингу	<ul style="list-style-type: none"> — перевірка та уточнення системи показників та відповідної методики їх розрахунку з метою чіткого та ефективного моніторингу реалізації домінантної стратегії; — визначення переліку основних та додаткових джерел даних для отримання та перевірки відповідної інформації за кожною складовою (показником). Прикладом можуть слугувати не тільки офіційні статистичні дані, можливе залучення й інтерактивних та анкетних методів опитування відповідних суб'єктів міжрегіонального співробітництва. В ідеальній ситуації за допомогою отриманих даних можна буде пояснити зміну тих чи інших показників реалізації домінантної стратегії; — формування переліку суб'єктів міжрегіонального економічного співробітництва, від яких треба отримати інформацію для моніторингу; — визначення конкретних термінів моніторингу та відповідальних за його проведення осіб
2. Збір необхідної інформації	<p>визначення форми або декількох форм збору інформації (наприклад, найчастіше анкетна форма опитування є складною, довготривалою та недешевою процедурою, далеко не всі респонденти позитивно її сприймають, тому доцільно розглянути всі переваги та недоліки кожної із запропонованих форм й обрати найоптимальнішу)</p>
3. Обробка інформації, аналіз її результатів і ухвалення відповідних рішень	<ul style="list-style-type: none"> — на даному етапі команді з моніторингу необхідно працювати чітко, злагоджено. За наявності конфлікту інтересів чи думок необхідно залучати представників професійного експертного середовища; — підготовка відповідальними особами звіту з моніторингу, його затвердження; — внесення необхідних коректив до положень домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва

тися на чинну Методику [11], взявши за основу положення розділу III та адаптувавши їх до рівня домінантної стратегії. Згідно з Методикою, процедура моніторингу та оцінки результативності реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва охоплює такі складові:

1. Основні завдання під час моніторингу та оцінки результативності реалізації домінантної стратегії: визначення стану її виконання через відстеження виконання та оцінювання результативності програм і проектів міжрегіонального розвитку та їхнього впливу на соціально-економічний розвиток регіонів-партнерів;

2. Моніторинг і оцінку результативності реалізації домінантної стратегії здійснюють обласні державні адміністрації тих регіонів, що є учасниками міжрегіонального економічного співробітництва, на основі звітів відповідальних за виконання конкретних проектів;

3. Можливість для обласних державних адміністрацій за необхідності створювати моніторингові групи та визначати склад і порядок їхньої роботи; визначати порядок внесення, перевірки та оприлюднення результатів моніторингу й оцінки результативності реалізації домінантної стратегії та відповідного плану заходів на власних офіційних веб-сайтах;

4. Підготовку шоквартального звіту про результати реалізації проектів міжрегіонального розвитку, визначених планом заходів, за відповідний період (оперативний звіт); підготовку щорічного підсумкового звіту про результати проведення моніторингу виконання плану заходів за відповідний період (підсумковий звіт);

5. Надання відповідним обласним державним адміністраціям (що беруть участь в міжрегіональному економічному співробітництві) шоквартальних оперативних звітів;

6. Аналізування стану виконання плану заходів (із порівняльною оцінкою ступеня відхилення фактичних значень індикаторів результативності від їх прогнозованих значень), у ході якого обласні державні адміністрації готують і оприлюднюють на власних офіційних веб-сайтах узагальнені звіти про виконання плану заходів із реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального співробітництва у сфері економіки за відповідний період;

7. Укладання підсумкового звіту на основі даних оперативних звітів і порівняння фак-

тичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності виконання планів заходів із прогнозованим значенням;

8. Укладання загального звіту з оцінки результативності на основі даних звіту про результати моніторингу з оцінкою досягнення цілей домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва шляхом порівняння фактичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності виконання плану заходів з їх прогнозованим значенням у відповідному періоді.

Останній документ висвітлює результати моніторингу реалізації та оцінки результативності положень домінантної стратегії розвитку, тому має містити такі елементи: опис проектів міжрегіонального розвитку, які включені до відповідних програм, з оцінкою їхнього впливу на соціально-економічний розвиток регіону; аналітичний звіт щодо: стану фінансування проектів міжрегіонального розвитку з описом запланованих і фактичних джерел та обсягів фінансування у відповідному періоді; результатів реалізації проектів регіонального розвитку та порівняння фактичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності реалізації плану заходів із їх прогнозованим значенням у відповідному періоді; проблемних питань, зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливали на виконання плану заходів (із поясненням причини виникнення проблемних питань і пропозицій щодо шляхів їх вирішення); висновки та пропозиції щодо: впливу реалізації проектів міжрегіонального розвитку на динаміку основних показників соціально-економічного розвитку регіону, доцільності продовження виконання проектів міжрегіонального розвитку, включення додаткових проектів міжрегіонального розвитку, уточнення індикаторів (показників) оцінки результативності реалізації плану заходів, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання тощо.

Після підготовки звітів відповідні обласні державні адміністрації повинні пройти таку процедуру:

подати в установленому порядку підсумкові звіти і звіти з оцінки результативності на затвердження відповідним обласним радам;

оприлюднити затвержені обласними радами підсумкові звіти і звіти з оцінки результативності на своїх офіційних веб-сайтах;

Концептуальний базис взаємодії суб'єктів моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва

подати копії затверджених обласними радами підсумкових звітів і звітів з оцінки результативності Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [11].

Іншим важливим кроком на шляху забезпечення реалізації домінантної стратегії є просування її положень у різних цільових групах стейкхолдерів, із залученням до даного процесу інструментів брендування: створення графічного зображення, що відображатиме місію міжрегіонального економічного співробітництва конкретних партнерів, широке висвітлення головних (найбільших та найвагоміших) проектів стратегії, спрямованих на розвиток міжрегіональних зв'язків між партнерами та ін.

Зрозуміло, що процес моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва є вкрай важливим для досягнення пріоритетів та цілей, визначених її положеннями. У даному контексті важливо пам'ятати, що стратегія не може бути сформована раз і назавжди, а її положення відповідатимуть усім майбутнім викликам часу. Її потрібно корегувати з урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, що мають вплив на розвиток конкретних міжрегіональних відносин між партнерами.

Також для проведення ефективного моніторингу необхідно приділити увагу доступу громадськості до даного процесу. Якщо виконавці домінантної стратегії беруть на себе кон-

кретні зобов'язання, безумовно, необхідно їх виконати. Проте в українському суспільстві існує вже традиційний підхід — «забувати» про свої обіцянки із завершенням політичної каденції. Доступ громадськості до всіх звітів про хід моніторингу реалізації домінантної стратегії збільшить реальні шанси на дотримання запланованих у ній дій. Створення єдиної інформаційної платформи для відображення всіх етапів формування та реалізації домінантної стратегії зможе пришвидшити даний процес і сприяти розповсюдженню необхідною інформації.

У ході дослідження особливостей проведення моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку економічних регіональних взаємозв'язків постає питання про суб'єктів моніторингу: до чийх повноважень належить ця процедура? Представники органів регіонального управління є частиною процесу моніторингу: керівники кожної обласної адміністрації регіонів-партнерів повинні контролювати стан реалізації тих чи інших проектів, пов'язаних із міжрегіональною діяльністю в межах їхніх повноважень. Проте використання тільки такого підходу до визначення суб'єктів моніторингу є недостатнім, що обумовлено можливістю виникнення конфлікту інтересів керівних осіб того чи іншого регіону-партнера, які можуть саботувати міжрегіональні проекти, акцентуючи увагу та отримуючи вигоду виключно для розвитку свого регіону. Тому важливо до процесу моніторингу, як і до створен-

ТАБЛИЦЯ 2. Фрагмент документального оформлення моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва

Номер з/п	Найменування оперативних цілей	Найменування відповідних заходів і програм	Результати реалізації заходів
1.1	<p>Операційна ціль</p> <p>1. Формування системи продуктивної зайнятості на території регіонів-партнерів</p>	<p>спільна організація та проведення виставок кар'єрних можливостей</p> <p>забезпечення додаткових гарантій громадянам, що належать до соціально незахищених верств населення</p>	<p><i>Стратегічна ціль 1.</i></p> <p><i>Ефективне використання людського капіталу в умовах формування «нової» економіки регіонів</i></p> <p>Проведено _____ виставок наявних вакансій у регіонах-партнерах, загальна чисельність складала _____ осіб за період _____. У результаті виставок працевлаштовано _____ осіб з таких населених пунктів _____.</p> <p>Спільна розробка і затвердження представниками державних органів регіональної влади програми з переликом великих суб'єктів господарювання, що розташовані на території регіонів-партнерів, та виділенням в них визначеної кількості квоти робочих місць для соціально незахищених верств населення регіонів, а саме: інвалідів (особливо I та II груп), громадян, звільнених із місць позбавлення волі та ін. За результатами даної програми за період _____ працевлаштовано _____ осіб, що відносяться до таких соціально незахищених верств населення _____.</p>
2.1	<p>Операційна ціль</p> <p>1. Стимулювання розвитку приватного підприємництва</p>	<p>розвиток інноваційних, наукомістких та екологічно чистих виробництв як пріоритетних у регіонах-партнерах (зважаючи на їх SMART-спеціалізацію);</p> <p>спільні програми сприяння розвитку малого та середнього бізнесу</p>	<p><i>Стратегічна ціль 2.</i></p> <p><i>Підприємництво як основа розвитку міжрегіонального економічного співробітництва</i></p> <p>За період _____ на території регіонів-партнерів створено _____ підприємств (започатковано виробництво _____ видів товарів інноваційного характеру), а саме: лампи для автономного освітлення вулиць та зон пішохідних переходів з використанням сонячних батарей, що дало змогу заключити _____ угод на виробництво даних ламп з представниками _____ регіонів України, розширюючи можливості міжрегіонального економічного співробітництва. На основі міжрегіональної угоди (від _____ № _____) підприємствами _____ створено технічне обладнання для автоматичного управління системою вентиляції в технічних приміщеннях, що може конкурувати за ціною та якістю з іноземними аналогами.</p> <p>Упродовж _____ періоду на території регіонів-партнерів реалізовувалися такі програми: _____ Загальна сума фінансування складала: _____ тис. грн. Основні обсяги фінансування припали на: відшкодування частини витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва на ранній стадії їх діяльності (в обсязі _____ тис. грн); відшкодування частини витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва, пов'язаних зі сплатою відсотків за кредитами або мораторієм на виплату відсотків за кредитами (в обсязі _____ тис. грн); відшкодування частини витрат на реалізацію бізнес-планів індивідуальними підприємцями, які є суб'єктами малого та середнього підприємництва (в обсязі _____ тис. грн)</p>

ня робочої групи з формування домінантної стратегії, на першому етапі залучати представників різних груп стейкхолдерів міжрегіонального економічного співробітництва: репрезентантів профільного міністерства (Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України), бізнесу, експертного та громадського середовища. Найкращим варіантом у такому випадку стане створення спеціальної групи з моніторингу, до якої увійдуть представники різних груп стейкхолдерів саме тих регіонів України, що є партнерами між собою (рис. 1).

Для створення системи ефективною реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва та системи просторового і територіального планування необхідно також приділити увагу вдосконаленню положень таких документів, як схеми територіального планування регіонів-партнерів та їх узгодження з регіональними стратегіями розвитку та домінантною стратегією з метою налагодження співробітництва стосовно розробки спільної концепції розвитку території цих регіонів.

Також важливим завданням на шляху реалізації домінантної стратегії є вдосконалення механізмів не лише стратегічного характеру, але й середньострокового. Так, положення відповідних програм соціально-економічного розвитку суб'єктів не тільки міжрегіонального співробітництва, але й регіонального та місцевого рівня, необхідно узгодити як зі стратегічними регіональними документами, так і домінантною стратегією, уникаючи явних колізій між даними документами.

Неможливо не зазначити, що ключову роль у процесі реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва відіграватимуть комплексні заходи, спрямовані на створення конкурентоздатних зв'язків між регіонами-партнерами, тому необхідно приділити увагу таким позиціям:

- удосконалення чинних регіональних стратегій розвитку на предмет відповідності їхніх положень положенням домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва тих регіонів, що є партнерами в даному процесі;

- намагатись не припускати дублювання проектів у регіональних стратегіях розвитку та домінантній стратегії з метою усунення розпо-

рошення уваги ключових стейкхолдерів та фінансових ресурсів;

- за необхідності залучати представників професійного експертного середовища до реалізації програмних документів з метою використання сучасних методів аналізу та прогнозування розвитку міжрегіонального економічного співробітництва.

Відносна новизна питань, пов'язаних із розвитком співробітництва саме між регіонами однієї країни, породжує проблеми через відсутність єдиної організаційно-методичної системи реалізації домінантної стратегії. За таких умов положення табл. 2 можуть слугувати прикладом та орієнтиром документального оформлення моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співпраці.

Висновки. Беззаперечним є той факт, що в реальних умовах процес моніторингу реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва може виявитися не таким «ідеалістичним», тому необхідно чітко та професійно виконувати всі дії та оперативно реагувати на внутрішні та зовнішні виклики, вносячи при цьому ті чи інші корективи до положень стратегії.

Таким чином, ключову роль у процесі реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва відіграватимуть комплексні заходи, спрямовані на створення конкурентоздатних зв'язків між регіонами-партнерами.

Необхідно приділити особливу увагу таким позиціям:

- удосконалення чинних регіональних стратегій розвитку на предмет відповідності їх положень визначеним в домінантній стратегії пріоритетам та цілям розвитку міжрегіонального економічного співробітництва тих регіонів, що є партнерами в даному процесі;

- прагнути не припускати дублювання тих чи інших проектів в регіональних стратегіях розвитку та домінантній стратегії з метою усунення розпорошення уваги ключових стейкхолдерів та фінансових ресурсів;

- за необхідності залучати представників професійного експертного середовища до реалізації програмних документів з метою використання сучасних методів аналізу та прогнозування розвитку міжрегіонального економічного співробітництва.

Резюмуючи викладене, зазначу, що важливо уникати розуміння розвитку співробітництва між регіонами-партнерами як простого переліку побажань і розробити таку схему реалізації домінантної стратегії, в якій інтереси міжрегіонального товариства вийдуть на перший план як чинник підвищення добробуту регіонів. Саме тому питання реалізації домінантної стратегії розвитку міжрегіонального

економічного співробітництва є важливими як для населення регіонів-партнерів, так і для представників влади. Розробка системи міжрегіональної політики в Україні не обов'язково пов'язана з надмірним державним впливом, проте державне регулювання головних питань розвитку такого співробітництва все ж є життєво необхідним для добробуту та підвищення конкурентоспроможності всієї країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Беленький П., Мікула Н. Формування та розвиток системи міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні. *Регіональна економіка*. 2011. № 3. С. 61—73.
2. Межевич Н., Радвілавічюс Ш. Роль міжрегіонального співробітництва в двосторонніх і регіональних програмах економічного розвитку. URL: <http://www.norden.org> (дата звернення: 21.11.2018).
3. Сторонянська І. Міжрегіональні інтеграційні процеси в Україні: тенденції та перспективи розвитку. Львів, 2009. 392 с.
4. Прокопенко Л.Л., Рудік О.М., Шумляєва І.Д. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції. Донецьк, 2011. 132 с.
5. Студенніков І. Феномен євро регіонів в контексті методології історико-регіональних досліджень. *Історія України. Маловідомі імена, події, факти*. Київ, 2008. 224 с.
6. Терещенко Т.В. Науково-методичні основи забезпечення розвитку транскордонного співробітництва: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2005. 20 с.
7. Бабінова О. Міжрегіональне співробітництво: зміст, форми, роль та проблеми реалізації в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2011. Вип. 4 (11). С. 45—49.
8. Баян А.В. Міжрегіональне транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу (на прикладі прикордонних регіонів України та Угорщини). Ужгород: Ліра, 2005. 320 с.
9. Біла С.О., Бабець І.Г., Валюшко І.В., Жаліло Я.А. Міжрегіональне співробітництво у системі нової регіональної політики України. Київ, 2011. 32 с.
10. Воротнюк М.О., Захарченко А.М., Макух В.В., Филипенко А.О. Щодо використання потенціалу міжрегіонального співробітництва у комплексному розвитку приморських регіонів України. Одеса, 2014. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/968> (дата звернення: 25.11.2018).
11. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#n165> (дата звернення: 16.11.2018).
12. Рогозян Ю.С., Гречана С.І. Огляд сучасної системи показників оцінки ефективності міжрегіонального співробітництва в контексті інноваційного розвитку країни. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2017. № 1. С. 69—71.
13. Boychenko E.B., Hrechana S.I. Monitoring as a tool for modernization infrastructure interregional cooperation. *European Reforms Bulletin*. 2016. № 2. P. 6—11.
14. Заблудська І.В., Дроботенко С.П. та ін. Моніторинг реалізації стратегії економічного та соціального розвитку регіону. Луганськ: Ноулідж, 2012. 157 с.

Надійшла 20.12.2018

REFERENCES

1. Bielenkyi P., Mikula N. Formuvannia ta rozvytok systemy mizhrehionalnoho ta transkordonnoho spivrobitnytstva v Ukraini. *Rehionalna ekonomika*. 2011. No. 3. P. 61-73 [in Ukrainian].
2. Mezhevych N., Radvilavichius Sh. Rol mizhrehionalnoho spivrobitnytstva v dvostoronnikh i rehionalnykh prohramakh ekonomichnoho rozvytku. URL: <http://www.norden.org> [in Ukrainian].
3. Storonianska I. Mizhrehionalni intehratsiini protsesy v Ukraini: tendentsii ta perspektvyvy rozvytku. Lviv, 2009. 392 p. [in Ukrainian].
4. Prokopenko L.L., Rudik O.M., Shumliaieva I.D. Rozvytok rehionalnoho spivrobitnytstva Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehratsii. Donetsk, 2011. 132 p. [in Ukrainian].
5. Studennikov I. Fenomen yevrorehioniv v konteksti metodolohii istoryko-rehionalnykh doslidzhen. *Istoriia Ukrainy. Malovidomi imena, podii, fakty*. 2008. 224 p. [in Ukrainian].

6. Tereshchenko T.V. Naukovo-metodychni osnovy zabezpechennia rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk. Kyiv, 2005. 20 p. [in Ukrainian].
7. Babinova O. Mizhrehionalne spivrobitnytstvo: zmist, formy, rol ta problemy realizatsii v Ukraini. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. 2011. Iss. 4 (11). P. 45-49 [in Ukrainian].
8. Balian A.V. Mizhrehionalne transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy za umov rozshyrennia Yevropeiskoho Soiuzu (na prykladi prykordonnykh rehioniv Ukrainy ta Uhorschchyny). Uzhhorod: Lira, 2005. 320 p. [in Ukrainian].
9. Bila S.O., Babets I.H., Valiushko I.V., Zhalilo Ya.A. Mizhrehionalne spivrobitnytstvo u systemi novoi rehionalnoi polityky Ukrainy. Kyiv, 2011. 32 p. [in Ukrainian].
10. Vorotniuk M.O., Zakharchenko A.M., Makukh V.V., Fylypenko A.O. Shchodo vykorystannia potentsialu mizhrehionalnoho spivrobitnytstva u kompleksnomu rozvytku prymorskykh rehioniv Ukrainy. Odesa, 2014. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/968> [in Ukrainian].
11. Metodyka rozroblennia, provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii rehionalnykh stratehii rozvytku ta planiv zakhodiv z yikh realizatsii: Nakaz Ministerstva rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy vid 31.03.2016 No. 79. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#n165> [in Ukrainian].
12. Rohozian Yu.S., Hrechana S.I. Ohliad suchasnoi systemy pokaznykiv otsinky efektyvnosti mizhrehionalnoho spivrobitnytstva v konteksti innovatsiinoho rozvytku krainy. *Podilskyi naukovyi visnyk. Nauky: ekonomika, pedahohika*. 2017. No. 1. P. 69-71 [in Ukrainian].
13. Boychenko E.B., Hrechana S.I. Monitoring as a tool for modernization infrastructure interregional cooperation. *European Reforms Bulletin*. 2016. No. 2. P. 6-11.
14. Zablodska I.V., Drobotenko S.P. ta in. Monitorynh realizatsii stratehii ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku rehionu. Luhansk: Noulidzh, 2012. 157 p. [in Ukrainian].

Received 20.12.2018

Ю.С. Рогозян

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Киев, Украина

ДИСКУРСИВНИЙ ФРЕЙМ МОНИТОРИНГА РЕАЛІЗАЦІЇ ДОМІНІРУЮЩОЇ СТРАТЕГІЇ РАЗВИТТЯ МЕЖРЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Положения статьи подчеркивают относительную новизну приоритетности развития межрегионального сотрудничества в Украине в стратегическом измерении, что порождает проблемы с отсутствием единой организационно-методической системы реализации такой стратегии. Предложено пример и ориентиры документального оформления процесса мониторинга реализации доминирующей стратегии развития межрегионального экономического сотрудничества. Сформированы этапы проведения мониторинга: от формирования набора соответствующих показателей на основе определенных в положениях стратегии приоритетов, целей, задач, мероприятий, до комплекса средств, призванных обеспечить систематический контроль за состоянием реализации положений доминирующей стратегии.

Ключевые слова: мониторинг, доминирующая стратегия развития, межрегиональное экономическое сотрудничество, процесс.

Yu.S. Rohozian

Institute of Economic and Legal Researches of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-5325-4213>

DISCOURSE FRAME FOR MONITORING IMPLEMENTATION OF THE DOMINANT STRATEGY FOR INTERREGIONAL ECONOMIC COLLABORATION DEVELOPMENT

In the conditions of deep regional disproportions and asymmetries, the most important task for the mezzo-level subjects' development is the problem solution of forming a single economic space and mitigating the existing manifestations of differentiation between regions. To solve these problems, it is advisable to make decisions to activate and develop interregional economic cooperation of those regions that are partners. Therefore, the task is to form a strategy for the development of interregional economic cooperation, which will become the dominant (basic) on the territory of the Ukrainian regional environment, the successful implementation of which through the monitoring process will help elimination or mitigation of regional development asymmetries.

The purpose of this article is to reveal the essence of monitoring as one of the main stages of the dominant strategy implementation for the development of interregional economic cooperation. Attention focused on fact that all stages of the dominant strategy formation for the development of interregional economic cooperation have great importance, but it is from the results of a competent monitoring that the provisions of the strategy could be considered by effective or ineffective.

Some provisions of the "Method for developing, monitoring and evaluating the effectiveness of the implementation of regional development strategies and action plans for their implementation" (Order of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine dated March 31, 2016, No. 79) are supplemented and adapted for the development of interregional economic cooperation. The main stages of monitoring the dominant strategy implementation for the development of interregional economic cooperation and their features are identified: preparation for monitoring; collection of necessary information; information-processing, analysis of its results and making relevant decisions.

Also the monitoring features of the dominant strategy for the development of interregional economic interaction are disclosed: necessity for information support; promotion of strategy positions in various target groups of stakeholders; recommendations for creating a special monitoring group, which will include representatives of various stakeholder groups, necessity for harmonize the provisions of socio-economic relevant programs not only inter-regional, but also regional and local level strategic documents, and the dominant strategy. Based on the proposed recommendations, a fragment of documenting the monitoring of the dominant strategy implementation for the development of interregional economic cooperation has been developed.

Keywords: monitoring, dominant development strategy, interregional economic cooperation, process.